
Valvottu hoito

Th. Hanna Aaltonen
TYKS, Keuhkosairauksien pkl 120

Valvottu hoito (DOT)

Directly Observed Treatment

= tehtävään koulutettu henkilö jakaa lääkkeitä ja seuraa, että potilas nielee jokaisen lääkeannoksen

- sairaalassaoloaikana
- kotiutumisen jälkeen

Valvotulla hoidolla pyritään

- Saattamaan lääkehoito keskeytyksettä päätökseen
- Parantamaan hoitoon sitoutumista
- Mahdollistamaan nopea reagointi muuttuneissa tilanteissa (esim. sivuvaikutukset, lääketauot)
- Estämään hoidon piiristä ”katoaminen”
- Estämään resistenssi-ongelmien syntyminen
- Vähentämään hoitokustannuksia

Valvottu hoito sairaalassa

- **Potilas saa tietoa**
  - Tuberkuloosista
  - Lääkehoidosta (toteutus, tarkoitus, lääkkeet)
  - Yskimishygieniasta
  - Vointinsa seurannasta
- **Hoitaja**
  - Valvoo jokaisen lääkeannoksen
  - Arvioi hoitoon sitoutumisen tasoa
  - Seuraa voinnissa tapahtuvia muutoksia
  - Valmistelee valvottuun avohoitoon siirtymistä
  - Kirjaa kaiken edellä mainitun

Valvotun hoidon laajuudesta tai sen keventämisestä päättää hoidosta vastaava yksikkö!

Valvotusta avohoidosta vastaava hoitaja

- Tutustuu potilaaseen ja hänen olosuhteisiinsa jo ennen kotiutusta (hyvän hoitosuhteen luominen)
- Toimii potilaan omahoitajana sekä tarvittaessa yhdyshenkilönä (ohjaus, omaiset)
- Sopii eri yhteistyötahojen kanssa työnjaosta (esim. ksh, SPR:n vastaanottokeskus)
- Huolehtii lääkkeiden tilaamisesta sekä jakamisesta annospusseihin
- Valvoo ja kirjaa jokaisen valvotun lääkeannoksen sekä poikkeamat lääkehoidossa (hoitaa tarv. tb-haavat)
- Huolehtii kuukausittaista kontrollikäynneistä (lri, lab, rtg)
- Tarvittaessa neuvottelee lääkärin kanssa muutoksista, ellei lääkehoito onnistu suunnitellulla tavalla

Valvotun hoidon toimijat

Potilasta hoitava erikoissairaanhoidon yksikkö, vastaava hoitaja ja lääkäri:
hoidon aloitus ja seuranta

Lastentautien
poliklinikka

Terveyskeskuksen vastaava hoitaja ja lääkäri:
jatkohoidon valvonta

Lapset

Hoidon toteutus: terveydenhuollon ammattilainen
tai muu tehtävään koulutettu henkilö

Pitkäaikaishoitolaitokset

Työpaikka

Vastaanottokeskukset

Vankila

Terveyskeskus

Koti

Koulu

Päihdehuollon toimipisteet

Muu paikka (esim. puisto)

Yhteistyötä eri tahojen kanssa

- Erikoissairaanhoito
  - erityistyöntekijät
- Perusterveydenhuolto
  - terveyskeskus (tartuntatautivastaavat tahot)
- Sosiaalipalvelut
  - kotihoito
  - maahanmuuttajien tukipalvelut
- Uskonnollisten yhteisöjen johtajat
- Omaiset ja tukihenkilöt
- SPR:n vastaanottokeskus
- Tulkkikeskus
- YTHS, kouluterveydenhuolto ym.

Valvottu avohoito käytännössä

- Turkulaisista potilaista vastaa TYKSiin keuhkopoliklinikka
  - kotikäynnit (ma-pe) tai
  - pot käy pkl:lla (ma-pe)
  - viikonloppuhoito KSH:n toimesta tai potilas hakee lääkkeet tk:n päivystyksestä
- Muista kunnista olevien potilaiden kohdalla sovitaan tapauskohtaisesti käytännön järjestelyistä esim. KSH:n kanssa
- Turvapaikanhakijoiden valvotusta hoidosta vastaa SPR:n vastaanottokeskuksessa toimiva sairaanhoitaja (ma-pe). Keuhkopoliklinikan hoitaja toimii ”lomittajana”

Ongelmatilanteita

- Sivuvaikutukset
- Potilaan muut sairaudet ja lääkitykset
- Potilaan vuorotyö
- Kieliongelmat
- Kulttuuriset ja uskonnolliset ”mausteet”
- Potilaan alkoholin käyttö
- Potilas ei saavu paikalle
- Potilaan suunnittelemat lomat/ matkat
- Hoitoon osallistuvien muiden tahojen tiedolliset ja taidolliset puutteet

Jos potilas ei ole saapunut kahtena perättäisenä päivänä ottamaan lääkkeitään, DOT:sta vastaava henkilö:

- Ilmoittaa tilanteesta hoitavaan yksikköön
- Ottaa puhelimitse yhteyttä potilaaseen
- Käy potilaan kotona
- Ottaa yhteyttä potilaan omaisiin tai sovittuun yhteyshenkilöön
- Tarvittaessa järjestetään pakkohoito tartuntataudeista vastaavan tahon johdolla

Kirjaaminen

- potilaskertomus
- tuberkuloosihoidon seurantakortti
- ruutuvihko..

Hoitoon sitoutumisen arvioiminen

- sosiaalinen tilanne
- muut sairaudet
- käsityskyky ja motivaatio
- arvot ja uskomukset
- tukiverkosto

Toimenpiteet hoitoon sitoutumisen parantamiseksi

- omahoitaja
  - suunnitellaan toteutus yhdessä potilaan kanssa
  - sopimukset - suulliset ja kirjalliset
  - muistutukset
  - toimiva vuorovaikutus!
- ajantasainen tieto potilaasta, reagointi nopeaa
- sosiaalinen tuki - ruoka, matkaliput, yömajat
- yhteistyö tukipalveluja tarjoavien tahojen kanssa
- hoitoon osallistuvien tahojen koulutus, ohjaus

Valvotun avohoidon käynnit 2008

- **Potilaita 24:** 10 naista, 14 miestä
- **Taustalla:** alkoholismi ja asosiaalisuus (4), monet sairaudet ja lääkitykset (3), korkea ikä (7), residiivi tb (2), M.Bovis inf. (1), ulkomaalaisuus (7)
- **Dg:t:** keuhkot (15), virtsatiet/ sukupuoliel (4), imusolmuke (1), spondyliittiep. (2), vatsaontelon tb (1), kyynärnivelen tb (1)
- **Käynnit:** pkl 806, ktk 970 = 1776 kpl

Hoitosuhde - Inhimillinen tekijä

